

Győrei Zsolt — Schlachtovszky Csaba

A GÖRÖG DRÁMA

Személyek: Krethén, Athén ura

Antigáné, nő

Dezsőke, a férje

Jóska, jós

Hírnök

A thébolyult vének énekkara

VÉNEK KARA Itt állasz előttünk, te őszöreg, vén,
Elaggott, koros, idős, kinek feje fölött
Ezerszer nyugszott és ezerszer kelt a Nap,
Látván a glóbuszt, miképpen vérezi be
Bíbor világlásával sokszárnyú alkony,
És hajnalhasadáskor hogyan bocsát újra
A ráncsal bévetett föld gúvadt orcájára
Aranszínrel ragyogó, rügy pattintó mosolyt,
Cédrusfa. Mondd hát meg: mit állasz előttünk?
Mondd: mikor saratívó tőd legelőször
Kapaszkodott a fekete, porhanyós, és
Merészölű édes anyába, a földbe,
Akkor is vértől véres vér csordult végig
Forróméhű anyád barázdált homlokán?
Akkor is a zordöblű Hádesz okádott
Vöröslő keservet gondszántott fejére?
Jaj nekem, jaj neked, jaj neki, jaj nekünk,

Jaj nektek, jaj nekik, mindenkinek jaj!

(Antigané bevonul)

ANTIGANÉ Itt álltok előttem, ti őszöreg, vén...

VÉNEK KARA Ugyan, hagyd. Késtél, hát elmondtuk mi magunk.

ANTIGANÉ Ha előbb mondjátok, nem caplatok el ide.

(Antigané kivonul)

(Hírnök bevonul)

HÍRNÖK Az ipafai papnak fapipája van.

VÉNEK KARA Tehát az ipafai fapipa papi fapipa?

Köszönjük. Most hagyj egyedül gondjainkkal.

(Hírnök kivonul)

Oh, te könnyben fogant, rút szennyből áradó,

Vérfertezte, kriptaszagú belháború!

Átok verje kútfődet, minden vészeknek

Kegyetlen, erénytipró, sárkányepemart

Nemtőjét: a nyomorult, elvetemült királyt!

De hallga, szánk — hadd jósoljon vést most a csend.

Meg éppen jön is a király. Nem kell tudnia,

Titokban hogy miket fecsegünk mi róla.

Ámbár azt meg kell hagyni, randa egy pofa!

Bezzeg mi, amikor még ily idősök voltunk!

(Krethén bevonul)

KRETHÉN Kiről szól tikkadt szátok ily megvetően?

Elaggott agyatok poros zugaiból

Kinek múltbeli bűne tör fel megint?

Csak nem velem van bajotok, vén kóklerek? (Vének kara bólint)

Ily férges népnek csak zsarnok kéz a haszon!

Rossz kertész hagyja csak bent nőni a dudvát,

A jó kertész kiírtja bátran a férgesét;
És nem bánja, még ha piszkos lesz is keze,
És hősmúltú neve sem marad patyolat!
VÉNEK KARA Jaj nekem, jaj neked, jaj neki, jaj nekünk,
Jaj nektek, jaj nekik, mindenkinek jaj!
KRETHÉN Mért e sírám? Tán mert megtudván, hogy undok,
Erkölcspusztító vérfertőben él együtt
A szelíd, birkahajú Antigané feslett Urával, ki ángyának só-
gorkomája is,
Én nem haboztam tört fogni a becstelen,
Nyomorult, szennyben fetrengő állatjára,
Ki egyébként unokaöcsém is volt?
Hibául rójátok fel az erős kezet?
Apropos, mit szóltok, jó bőr ez a spiné...
Bár nektek aztán mondhatom az illet én!
Férget a férgeknek! nyelje őt el Hádesz,
Dezsőke tetemét falják a kukacok!
S féregirtó kertésznek jutalma legyen
A virág, amit meg ő mentett önkezevel!
VÉNEK KARA Minden szavad otromba, kéjsóvár szívre vall.
Szegény Athén, milyen király ül trónodon!
KRETHÉN Begyepesedett, konzervatív, maradi
Banda! Úgyse károgsz engem koporsóba!
(Krethén kivonul)
VÉNEK KARA Vérizzasult, idegbajos kígyószívű
Hóhér! Úgyse károgsz minket koporsóba!
(Dezsőke bevonul)
DEZSŐKE Ó jaj, te szerencsétlen, siralomöblű,
Ki anyám és sógornóm vagy egy személyben!
Zokogó jajod bennem az égre kiált;

A gyász éjszín pallosa lánghalva zuhant
Kínmarcangolta, vakcsontú koponyádra,
Midőn sírba hullt az ártatlan Rezsőke,
Elsőszülött fiad, ki — mikor megölted
Atyját — lett maga szerető, hitves urad.
Általa lettem fiad, s testvére is egyben
Neki, ki atyám és bátyám egyszerre volt.
S mikor meglették ágyamban a katonák,
Bősz kardjuk habtestében lelt véres ágyra!
S ketten álltunk akkor sírva sírja szélén.
Ne adassék Zeus:z éjében nyugalom
Annak, ki szerettünk örök álomba küldte!
A zsarnok despota gőgszántotta neve
Fémjelzi az alávaló, szörnyű tettet.
Jaj, Krethén! Megölted húgod férjét, s fiát,
Bánatba lökvén engem: a rokonait.
VÉNEK KARA Jaj nekem, jaj neked, jaj neki, jaj nekünk,
Jaj nektek, jaj nekik, mindenkinek juj.
(Jóska bevonul)
JÓSKA Vészt jóslók, vészt — és jóslatom be szok válni!
A birkahajú Antigané közeleg,
S az ólombélú Krethén kíséri őt.
Vész jóslók, vészt! Meggyilkolják a fűvészt.
(Jóska kivonul)
DEZSŐKE Ez esetben sebesen rejteket lelek.
(Dezsőke elbújik)
(Krethén és Antigané bevonul)
KRETHÉN Ne mondd, hogy csak azért nem tudsz szeretni,
mert
Véreskezű, közátkozott gyilkos vagyok.

KRETHÉN Szép arcod sugarát csak az fordítá el

Tőlem, hogy Dezsőkét; férjedet megöltem?

Bár setjhettem volna, hogy így szívedre veszed!

Habár éppúgy meggyilkoltam volna.

ANTIGANÉ Te utolsó, fertőlelkű pernehajder!

Szent gyászomat mért tiporja vérben forgó szád?

Hogy meggörbítetted Dezsőke hajszáját?

KRETHÉN Tettern okát hallván megérted: szent gyászod

Nem ér többet a siratóasszonyoknak

Fizetett keserveinél! Beláthatod:

Tettét nézve rút szégyen a gyász!

ANTIGANÉ Nem lehet lelkének olyan terhes vétké,

Amiért én meg nem bocsátanék neki!

Ilyen kínhalálhoz méltó vétek nincsen!

KRETHÉN Na még hogy kínhalál! — Jobb is, mintha inhalál!

ANTIGANÉ Ó, bír magad érnél oly kegyetlen véget,

Mint amin most könnyedén, undorítón kacagsz!

KRETHÉN Ismered a bűnhődést, ismerd meg a bűnt!

Tudd meg: férjed ocsmány árulód, kár érte

Folytatni türkiz szemed aranyszín patakját!

ANTIGANÉ Ártatlan lelkét mért sebzi éles szavad?

Rábszghatsz egy háremet, mint káposztára

kecskét! Bízvást beválna jól, mint eunuch.

KRETHÉN Csak zárják el tőle a többi eunuchot.

ANTIGANÉ Ne vádold Napomat, hogy éjjel másnak süt!

KRETHÉN Nyíljon hát meg előtted szelencéje

A pallosörvű, sziklaszent igazságnak!

Dezsőkét Rezsőke ágyában találtam!

ANTIGANÉ Hisz apja, Rezsőke nászajándéka volt!

Ki másnak ágyában hálhatna szegénykém?

KRETHÉN Nem hiába káromlom a bűnnek ez oltárát:

Rezsőke s Dezsőke egyszerre volt benne!

És eképp dögletes fértelemben lelvén

Belezték ki őtet irígy katonáim.

ANTIGANÉ Jaj, te szűzi szívem, nem vetted észre, hogy Mé-
regfogú áspis fonja körül torkod?

Hitvesi nyoszolyám szentségét hogy ilyen

Elvetemült perverz disznók gyalázzák meg!

S én még hittem, hogy megjavul apósomnak —

Ki sógorom is egyben — bűnben fogant magva!

De rút kakukkfiók, kit fészkembe vettem,

És magam lettem kilökve a családi

Fészkekből. Iszonytató, vérfagylaló bűn!

KRETHÉN Ily tengernyi bűnre kínhalál csak cseppnyi

Büntetés: most már látom, látod magad is.

Gyere, bosszuld meg hát ocsmány vétkét, rajta-m!

Édes bosszú oltsa keserű kínodat!

ANTIGANÉ Sárral nem moshatod a szennyes lepedőt,

Elégtételt bűn által nem nyerhet a vétek,

A kifolyott vért sosem moshatja vér le,

Többnapos hullának ne nyiszáld a torkát,

Özvegy férjét úgyis már hiába csalná,

Elégtételt bűn által nem nyerhet a vétek.

KRETHÉN Nos, ha tiszta lelkedben nem él bosszúvágy,

Vétkes tettünk oka legyen pusztá lényem!

ANTIGANÉ Ily ocsmány tetthez ez elég ocsmány indok.

Becsülöm érveid, legyen hát meg díjad!

Féregirtó kertésznek legyen jutalma

A virág, amit megmentett ő önkezével!

ANTIGANÉ De hogy férjemnek írmagja sem maradjon,

Végzek most a bűnök termőforrásával,
S törömet Dezsőke anyjéba mártom!
KRETHÉN Igazad van. A jó kertész gyökerétől
Írtja ki a vadul elburjánzó gyomot.
ANTIGANÉ Lelkem megmentője, aztán tiéd testem!
KRETHÉN Gondosan művelt kert meghozza gyümölcsét!
(Antigané kivonul)
(Dezsőke elővonul)
DEZSŐKE Jaj, ti skorpiómájú, becstelen gazok!
Vérben fürösztitek az ártatlan Athént!
KRETHÉN Cáfolom a tényt, hogy fürösztöném Athént.
De a szemem kancsal, avagy ez a kan csal?
Vajon eddig saséles szememet homályos
Szürkehályog rántja-e görcsbe ezúttal?
Mely pokloknak mélységes-mély fenekéről
űztek vissza téged e földi világba
Ember nem-sejthette ördögi démonok?
Alvilágból hogyan merészkedtél közénk?
DEZSŐKE Nem lángokádó Plutó küldött közétek,
De meg se haltam, hiszen még most is élek!
Atyám porhüvelyén ütött rést kardotok,
Beutalót Hádeszbe atyámnak küldtetek!
S ha rút beszédtek jól hallottam az elébb,
Hűtelen nejem anyám gyilkolni ment el.
Ez már mégiscsak sok! Micsoda arcátlanság!
KRETHÉN S tán kihallgatni más beszédét szebb dolog?
DEZSŐKE Bűn okán jogcímet bűnre nem nyerhetel!
Mégsem szép dolog így megölni anyámat.
KRETHÉN Ha zavar, szaladj utána, és mentsd meg őt!
DEZSŐKE Kérlek, ne hárítsd rám a felelősséget!

Vedd tudomásul: mindennek van határa!

VÉNEK KARA Mi már megmondtuk; mindennek van határa!

Ó Athén piócája, a vérünket szívja;

Mint a piócát, tegyük dunsztosüvegbe!

Ha fertőzött a fej, megrohad a test is,

Átkos hatalmadtól elpusztul a város!

Ha ily szív pumpálja vérét, infarktust kap

Hajdan virágzó, gyönyörű Athénünk!

(Jóska bevonul)

JÓSKA Vészt látok, vészt! szörnyű vészt látok:

Iszonytató, végzetes, borzasztó, rémes,

Rettenetes, igencsak csúnya vészt látok!

Vészt jóslok, vészt, s jóslatom be szok válni;

Látlak, közelgesz, vész! észre senki sem vész?

KRETHÉN Elég az ostoba fecsejből örökre!

Én király vagyok, nektek meg nagy a pofátok!

DEZSÓKE Hatalmat e helyen csak e hosszú tőr jelent,

És e hatalmat én igen jól forgatom!

RETHÉN De lásd: magam sem csak szócsépléshez értek! (Ledöfi Jóskát)

JÓSKA Jaj nekem!

KRETHÉN Jaj neked!

JÓSKA Jaj nekiünk!

VÉNEK KARA Jaj nekik! Mindenkinek jaj!

DEZSÓKE Ne véd tetteted túl nagy fegyvertyénynek,

Hiszen ezt félkézzel véghez viszem én is! (ledöf egy vént)

KRETHÉN Nem ülsz te vén? Nesze neked te vén! (Ledöf egy másikat)

DEZSÓKE Hiába erőlködsz, bírom az iramot! (Ledöfi a harmadikat)

KRETHÉN Hát most mihez kezdjek? Elfogytak a vének.
(Hírnök bevonul)

HÍRNÖK Krethént keresem, Athénnek tisztos urát!

KRETHÉN Keblemre, barátom! Illetve kebledbe! (ledöfi)

Már három-kettőre módosult az állás!

DEZSÓKE Disznóság, hogy újra én maradok hoppon.

Inkább Krethén, egyezzünk ki döntetlenben! (ledöfi Krethént)

(Antigané bevonul)

ANTIGANÉ Krethén! Végeztem hát szörnyű anyósommal!

DEZSÓKE Anyósod fia meg végzett Krethéneddel.

ANTIGANÉ Zeuszra, te élsz?

DEZSÓKE Nem úgy, mint egyesek.

Mihaszna, hűtelen, rongylelkű bestia,

Anyósgyilkos rémség, bús életem járma!

Megcsaltál egy kertészlelkű hályogkováccsal!

ANTIGANÉ Kemény kőoszlop voltam lelked talapatán,

És csak halálad híven ingott meg csípőm,

s dühöm Eufrátésze elárasztott mindent,

Mi azelőtt az Olümposz volt számomra.

DEZSÓKE Megbocsátok. De ha már vér, legyen kövér! (ledöfi)

Oh, ti feltörekvő nemzedék sarjai,

Szolgáljon e példa tanulságul néktek,

Hogyan kell gyilkolni élő tanúk nélkül!